Türkmenistan

Köp görkezijiler boýunça klasterleýin barlag 2015-2016

Esasy netijeler

2016-njy ýylyň awgusty

MAZMUNY

TÜRKMENISTANDA KÖP GÖRKEZIJILER BOÝUNÇA KLASTERLEÝIN BARLAG (MICS), 2015-2016Ý. - SYN 4
IÝMIT 5
ÇAGALARYŇ SAGLYGY 9
SUW ÜPJÜNÇILIGI WE ARASSAÇYLYK 12
PEPRODUKTIW SAGLYK 13
ÇAGALARYŇ ÖSÜŞI 15
SOWATLYLYK WE BILIM 16
ÇAGALARY GORAMAK 18
AIW/SPID 20
KÖPÇÜLIKLEÝIN HABAR BERIŞ SERIŞDELERINIŇ WE MAGLUMAT/KOMMUNIKASIÝA SERIŞDELERI TEHNOLOGIÝASYNYŇ ELÝETERLILIGI 21

Türkmenistanda Köp görkezijiler boýunça klasterleýin barlag (MICS) MICS-iň global maksatnamasynyň çäklerinde we BMG-niň Çagalar gaznasynyň (UNICEF) tehniki taýdan hemaýatkärliginde 2015-2016-njy ýyllarda Türkmenistanyň Statistika baradaky döwlet komiteti tarapyndan geçirildi. Barlagy maliýeleşdirmeklik Türkmenistanyň Hökümeti we UNICEF tarapyndan hem-de goşmaça maliýe hemaýatkärligi BMG-niň Ilat gaznasy (UNFPA) tarapyndan amala aşyryldy.

MICS-iň global maksatnamasy öý hojalyklaryna gözegçilik etmegiň halkara maksatnamasy hökmünde çagalaryň we aýallaryň ýagdaýy boýunça halkara derejesinde deňeşdirilýän maglumatlaryň görkezijilerini giňişleýin ýygnamak maksady bilen 1990-njy ýylda UNICEF tarapyndan işlenip taýýarlanyldy. MICS-iň barlagy ýurtlara syýasatda we maksatnamalarda peýdalanmak üçin maglumatlary işläp taýýarlamaga mümkinçilik berýän möhüm görkezijileriň ölçegini we Müňýyllygyň ösüş maksatlarynyň (MÖM) gazananlarynyň hereketine gözegçilik etmek üçin hem-de halkara derejesinde ylalaşylan beýleki borçnamalaryň ýerine ýetirilmegini üpjün edýär.

Türkmenistanda 2015-2016-njy ýyllarda milli derejede geçirilen MICS Türkmenistanyň Prezidentiniň «Türkmenistany syýasy, ykdysady we medeni taýdan ösdürmegiň 2020-nji ýyla çenli Baş ugry» Milli maksatnamasy (2003ý.), «Türkmenistanyň durmuş-ykdysady ösüşiniň 2011-2030-njy ýyllar üçin Milli maksatnamasy» (2010ý.), «Türkmenistanyň Prezidentiniň obalaryň, şäherçeleriň, etrapdaky şäherleriň we etrap merkezleriniň ilatynyň durmuş-ýaşaýyş şertlerini özgertmek boýunça 2020-nji ýyla çenli döwür üçin Milli maksatnamasy» (2007ý.), «Saglyk» döwlet maksatnamasy (1995-nji ýyldan bäri ornaşdyrylýar), «2003-2020-nji ýyllar üçin Immuno öňüni alyş» Milli maksatnamasy, «Türkmenistanda ene süýdi bilen emdirmekligi goramak we ony goldamak» Milli maksatnamasy (1998ý.), «Ganazlygyň öňüni almak we oňa garşy göreşmek boýunça maksatnama» (1998ý.), «Duzy ähliumumy ýodlaşdyrmak we uny demir bilen baýlaşdyrmak maksatnamasy» (1996ý.), «Uny demir we foliý turşusy bilen baýlaşdyrmak maksatnamasy» (2006ý.), «Çagalaryň kesellerini bütewi alyp barmak» (2001ý.), «Türkmenistanda perinatal kömegini gowulandyrmak boýunça 2014-2018-nji ýyllar üçin Milli maksatnamasy», «Çaganyň irki ösüşi we ony mekdebe taýýarlamagyň 2011-2015-nji ýyllar üçin Milli maksatnamasy», «Türkmenistanyň ilatynyň sagdyn iýmitlenmegi boýunça 2013-2017-nji ýyllar üçin Milli maksatnamasy», «2011-2015-nji ýyllarda reproduktiw saglygy goramak boýunça Milli strategiýasy», «Howpsuz enelik» Milli maksatnamasy (2006ý.), «Bütindünýä Saglygy Goraýyş Guramasynyň diri we öli dogulmagyň kriteriýalaryny girizilmek» (2007ý.), «Bäbeklere ilkinji reanimasiýa kömegini bermek we olara geçirilmeli ideg» (2006ý.), «2012-2016-njy ýyllarda adamyň immuno ýetmezçilik wirusy sebäpli döreýän keseliň (AIW ýokuşmasy) öňüni almak hakynda Türkmenistanyň Milli maksatnamasy», «Türkmenistanda eneleriň, bäbekleriň, çagalaryň we ýetginjekleriň saglygyny goramak boýunça 2015-2019-njy ýyllar üçin Milli strategiýasy we iş meýilnamasy», «Türkmenistanyň Saglygy goraýyş ulgamyny ösdürmegiň 2012-2016-njy ýyllar üçin Döwlet maksatnamasy», «Türkmenistanyň ilatly ýerlerini arassa agyz suwy bilen üpjün etmek boýunça Baş maksatnamasy» we beýl. ýaly ýörite döwlet maksatnamalarynyň käbir görkezijileriniň ýerine ýetirilişine monitoring geçirmäge mümkinçilik berýär.

Bu hasabatyň wezipesi – Türkmenistanda 2015-2016-njy ýyllarda geçirilen MICS dürli demografik, sosial, ykdysady we medeni häsiýetnamalary boýunça ähli netijeleri barada jikme-jik maglumatlary özünde jemleýän doly tablisalar we barlag boýunça gutarnykly hasabat taýýar bolýança barlagyň netijelerini öz wagtynda ýaýratmaga we peýdalanmaga ýardam eder. Gutarnykly hasabat 2016-njy ýylyň ahyryna taýýar bolar.

Häzirki hasabatda berlen netijeleri üýtgetmeklik meýilleşdirilmeýär. Çaga ölümçiligi we çagalary terbiýelemek boýunça maglumatlar soňra jikme-jik seljerme geçirilmäge garaşylýanlygy üçin häzirki hasabatda berilmedi. Doly geçirilen jemleýji hasabatdaky görkezijiler we seljermeler hakynda goşmaça maglumatlary mics.unicef.org we data.unicef.org. salgy boýunça tapmak mümkin.

Teklip berilýän bibliografik salgylanmalaryň görnüşi:
Türkmenistanyň Statistika baradaky döwlet komiteti we UNICEF. 2016. *Türkmenistanda 2015-2016-njy ýyllarda geçirilen Köp görkezijiler boýunça klasterleýin barlagyň jemi boýunça möhüm görkezijiler*. Aşgabat ş., Türkmenistan. Türkmenistanyň Statistika baradaky döwlet komiteti we UNICEF.

TÜRKMENISTANDA KÖP GÖRKEZIJILER BOÝUNÇA KLASTERLEÝIN BARLAG (MICS), 2015-2016Ý. - SYN

Barlagy geçirmek

Saýlap almagyň çägi	Ilatyň we ýaşaýyş jaý gorunyň 2012-nji ýyldaky uçdantutma ýazuwy	**Sowalnamalar**	Öý hojalygy Zenanlar üçin (15-49 ýaş) 5 ýaşa çenli çagalar barada Saglygy goraýyş edaralarynda immunizasiýalar barada maglu-mat almak boýunça sowalmana
- Möhümleşdirilen	2015–nji ýylyň iýun – iýuly		
Interwýuýerler i okatmak	2015–nji ýylyň awgust – sentýabry	**Ýerlerde işlemek**	2015-nji ýylyň sentýabry – 2016-njy ýylyň ýanwary
Barlagy saýlap almak			
Öý hojalygy		5 ýaşa çenli çagalar	
- Saýlanyp alnan	6 101	- Ölçege laýyk gelýänler	3 785
- Ýerleşdirilen	5 974	- Soraşma geçirilen eneler/çaga gözegçilik edýän adamlar	3 765
- Soraşma geçirilenler	5 861		
- Jogaplaryň koeffisiýenti (göterimde)	98,1	- Jogaplaryň koeffisiýenti (göterimde)	99,5
Aýal-gyzlar			
- Soraşma geçirmek üçin ölçege laýyk gelýänler	7 693		
- Soraşma geçirilenler	7 618		
- Jogaplaryň koeffisiýenti (göterimde)	99,0		

Barlag geçirilýän ilat

Öý hojalygynyň ortaça ululygy, adam	5,1	**Aşakda görkezilen ýerlerde ýaşaýan ilatyň göterimdäki paýy**	
Aşakda görkezilen ýaşa çenli ilatyň göterim paýy:		- Şäher ilatly ýerleri	39,1
- 5 ýaş	13,3	- Oba ilatly ýerleri	60,9
- 18 ýaş	36,4	- Aşgabat şäheri	12,1
		- Ahal welaýaty	13,3
Soňky 2 ýylyň içinde azyndan bir sany diri çaga dogran 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	19,4	- Balkan welaýaty	6,7
		- Daşoguz welaýaty	23,6
		- Lebap welaýaty	19,4
		- Mary welaýaty	24,8

Ýaşaýyş jaýynyň häsiýetnamasy

Aşakda görkezilen zatlary bar bolan öý hojalyklarynyň göterim paýy

- elektrik togy	100,0
- poly bejerilen	97,1
- üçegi bejerilen	99,0
- diwarlarynyň ýüzi bejerilen	99,8
Ýatylýan otag hökmünde ulanylýan, bir otaga düşýän adamlaryň ortaça sany	1,96

Öý hojalygynyň ýa-da agzalarynyň goşlary

Aşakda görkezilen zatlary bar bolan öý hojalyklarynyň göterim paýy

- telewizoryň islendik görnüşi	99,7
- sowadyjy	99,4
- oba hojalyk mallary	55,3
- oba hojalyk ekinleri üçin ýer	59,7

Aşakda görkezilen zatlaryň azyndan bir agzasynda bar bolan öý hojalyklarynyň göterimdäki paýy:

- ykjam telefon	98,6
- ýeňil awtoulag	54,5

IÝMIT

Iýmitiň ýagdaýy[1]

MICS görkezijisi		Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
2.1a 2.1b	**MÖM 1.8**	Agramyň giňden ýaýran kemterligi (a) aram we güýçli derejesi (b) güýçli derejesi	Ýaşyna görä agramynyň görkezijisi BSGG-niň standarty boýunça bellenen ýaşdaky çagalar üçin mediana görkezijisinden pes bolan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy: (a) iki standartdan çykma (kadadan çykmagyň aram we güýçli derejesi) (b) üç standartdan çykma (kadadan çykmagyň güýçli derejesi)	 3,2 0,7
2.2a 2.2b		Boýuň giňden ýaýran kemterligi (a) aram we güýçli derejesi (b) güýçli derejesi	Ýaşyna görä boýynyň görkezijisi BSGG-niň standarty boýunça bellenen ýaşdaky çagalar üçin mediana görkezijisinden pes bolan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy: (a) iki standartdan çykma (kadadan çykmagyň aram we güýçli derejesi) (b) üç standartdan çykma (kadadan çykmagyň güýçli derejesi)	 11,5 2,7
2.3a 2.3b		Giňden ýaýran horlanmak (a) aram we güýçli derejesi (b) güýçli derejesi	Boýyna görä agramynyň görkezijisi BSGG-niň standarty boýunça bellenen ýaşdaky çagalar üçin mediana görkezijisinden pes bolan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy: (a) iki standartdan çykma (kadadan çykmagyň aram we güýçli derejesi) (b) üç standartdan çykma (kadadan çykmagyň güýçli derejesi)	 4,2 1,1
2.4		Giňden ýaýran artykmaç agram	Boýyna görä agramynyň görkezijisi BSGG-niň standarty boýunça bellenen ýaşdaky çagalar üçin mediana görkezijisinden ýokary bolan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy	5,9

[1] 5 ýaşa çenli çagalaryň agramyny çekmek we boýuny/bedeniniň uzynlygyny ölçemek çagalaryň 98,8 we 98,7 göteriminde degişlilikde üstünlikli geçirildi.

1 grafik: Agramy, boýy ýeterlik bolmadyk, horlanan we agramy artyk bolan 5 ýaşa çenli çagalaryň bölünişi (kadadan ujypsyz we güýçli gyşarmagyň derejesi), Türkmenistan, 2015-2016

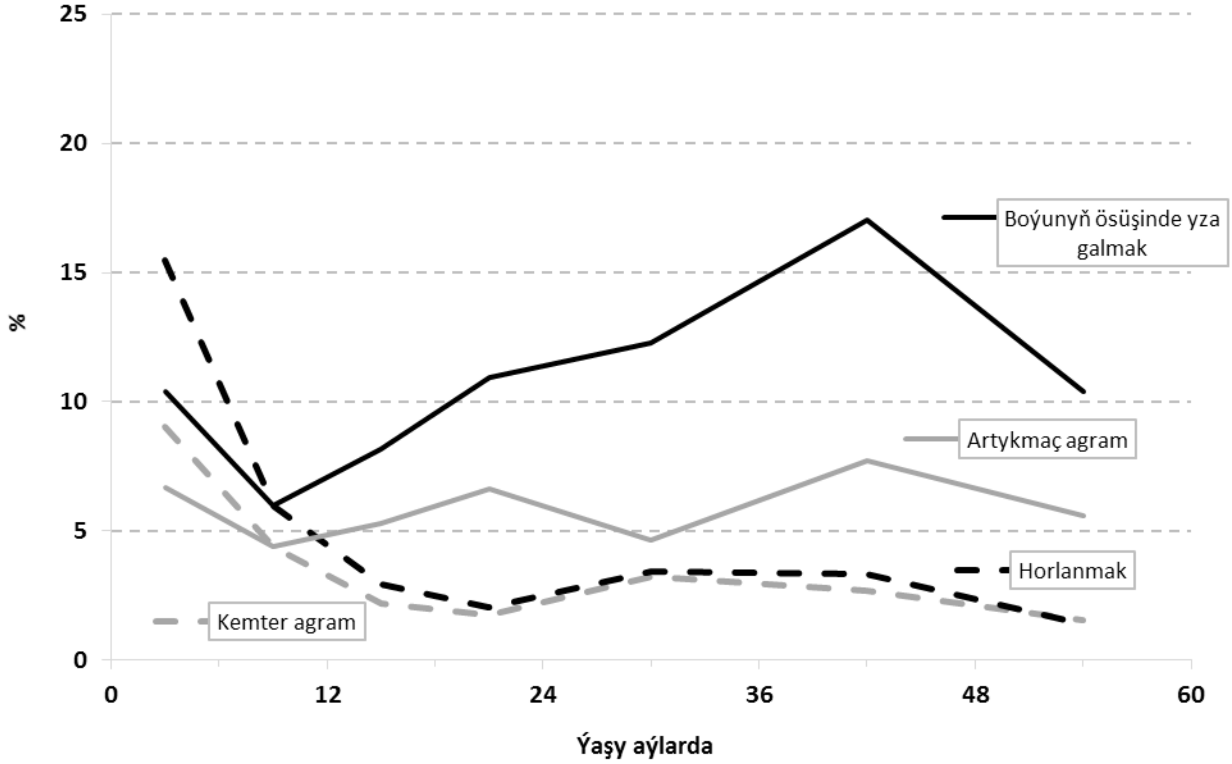

Ene süýdi bilen emdirmek we bäbekleri iýmitlendirmek

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
2.5	Haçandyr-bir wagt göwüsden emdirilen çagalar	Soňky iki ýylyň içinde diri çaga dogran we soňky diri çagasyny islendik wagt göwsi bilen emdiren aýallaryň göterim paýy	98,5
2.6	Irki wagtda göwüs bilen emdirmek	Soňky iki ýylyň içinde diri çaga dogran we soňky diri dogran çagasyny bir sagadyň dowamynda göwsünden emdiren aýallaryň göterim paýy	73,4
2.7	6 aýa çenli diňe göwüs bilen emdirmek	6 aýa çenli diňe göwüs bilen emdirilen bäbekleriň göterim paýy[2]	58,9
2.8	6 aýa çenli göwüs bilen emdirmekligiň artykmaçlygy	Düýnki günüň dowamynda iýmitlenmegiň artykmaçlyk görnüşi[3] hökmüne göwüs süýdi bilen emdirilen 6 aýa çenli çagalaryň göterim paýy	81,4
2.9	1 ýaşynda göwüs bilen emdirmeklik dowam etdirilýär	Düýnki günüň dowamynda göwüs süýdüni emen 12-15 aýlyk çagalaryň göterim paýy	64,1
2.10	2 ýaşynda göwüs bilen emdirmeklik dowam etdirilýär	Düýnki günüň dowamynda göwüs süýdüni emen 20-23 aýlyk çagalaryň göterim paýy	19,5
2.11	Göwüs bilen emdirmekligiň mediana dowamlylygy	0-35 aýlyk çagalaryň 50%-i düýnki günüň dowamynda göwüs süýdüni emmedi, ýaşy aýlarda	16,1
2.12	Ýaşyna laýyklykda göwüs bilen emdirmeklik	Düýnki günüň dowamynda talaba laýyk iýmitlenen 0-23 aýlyk çagalaryň göterim paýy[4]	56,9
2.13	Gaty, ýarym gaty ýa-da ýumşak iýmiti girizmek	Düýnki günüň dowamynda gaty, ýarym gaty ýa-da ýumşak iýmit bilen naharlanan 6-8 aýlyk çagalaryň göterim paýy	82,3
2.14	Eger çaga göwüs bilen emdirilmeýän bolsa, süýt bilen iýmitlendirmegiň ýygylygy	Düýnki günüň dowamynda azyndan iki gezek süýt bilen naharlanan 6-23 aýlyk göwüs bilen emdirilmeýän çagalaryň göterm paýy	91,0
2.15	Iýmitlendirmegiň iň az ýygylygy	Düýnki günüň dowamynda gezekleriň iň az sany ýa-da birden köp gezek gaty, ýarymgaty ýa-da ýumşak iýmit bilen naharlanan 6-23 aýlyk çagalaryň (süýt bilen iýmitlendirmek, eger çaga göwüs bilen emdirilmeýän bolsa) göterim paýy[5]	92,5
2.16	Iň az iýmit köpdürliligi	4 ýa-da ondan köp iýmit topary bilen naharlanan 6-23 aýlyk çagalaryň göterim paýy[6]	85,2
2.17a 2.17b	Iň az makul diýeta	(a) Iň pes azyk iýmitini alan we düýnki günüň dowamynda iň pes ýygylykda iýmitlendirilen, göwüs bilen emdirilýän, 6-23 aýlyk çagalaryň göterim paýy (b) Azyndan iki gezek süýt bilen naharlanan we iň az azyk iýmiti, süýt bilen iýmitlendirmegi, düýnki günüň dowamynda iýmitlendirmegiň iň az ýygylygyny goşmazdan, göwüs süýdi bilen emdirilmeýän 6-23 aýlyk çagalaryň göterim paýy	73,3 82,9

[2] Bäbekler, göwüs süýdüni emýän we beýleki islendik suwuklyklary we azyk iýmitleri berilmeýän (peroral regidratasiýa garyndysyndan, witaminlerden, mineral goşundylardan we dermanlardan başga).

[3] Bäbekler, göwüs süýdüni emýän we belli bir suwuklyklary içýän (suw we suwly içgiler, ir-iýmiş şiresi, çaý, peroral regidratasiýa ergini, damjalar, witaminler, minerallar we dermanlar), ýöne başga hiç zat kabul etmedik çagalar (hususan-da ene süýdi däl we azyk önümleriniň esasynda taýýarlanan suwuklyk).

[4] 0–5 aýlyk diňe göwüs süýdüni emýän bäbekler we 6–23 aýlyk göwüs süýdüni emýän hem-de gaty, ýarymgaty we ýumşak iýmitleri iýýän çagalar.

[5] Göwüs süýdüni emýän çagalar: gaty, ýarymgaty we ýumşak iýmitleri iýýän çagalar: iki gezek – 6–8 aýlyk çagalar we üç gezek – 9–23 aýlyk çagalar; göwüs süýdüni emmeýän çagalar: gaty, ýarymgaty ýa-da ýumşak iýmiti ýa-da süýt önümlerini iýýän çagalar: dört gezek – 6–23 aýlyk çagalar.

[6] Görkeziji aşakda görkezilen 7 sany azyk iýmit toparynyň azyndan 4-sini ulanmaga esaslanýar: 1) däneli, köki miweli we miwe, 2) kösük we hoz, 3) süýt önümleri (süýt, ýogurt, peýnir), 4) et iýmiti (et, balyk, guş we bagyr/iç goşy), 5) ýumurtga, 6) A witamine baý bolan miwe we gök önümler, hem-de 7) beýleki miweler we gök önümler.

Ene süýdi bilen emdirmek we bäbekleri iýmitlendirmek

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
2.18	Çüýşejikden iýmitlendirmek	Düýnki günüň dowamynda emzikli çüýşejikden naharlanan 0-23 aýlyk çagalaryň göterim paýy	21,8

Duzy ýodlaşdyrmak

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
2.19	Ýodlaşdyrylan duzy sarp etmek	Millionyň 15 bölegi ýa-da ondan köp ýodidi ýa-da ýodaty bolan öý hojalyklarynyň göterim paýy	96,7

Doglanda pes agram

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
2.20	Doglanda agramy pes bolan bäbekler	Soňky iki ýylyň içinde doglanda agramy 2 500 gramdan az agramda diri doglan bäbekleriň göterim paýy	3,3
2.21	Doglanda agramy çekilen bäbekler	Soňky iki ýylda doglanda agramy ölçenen diri doglan bäbekleriň göterim paýy	99,3

ÇAGALARYŇ SAGLYGY

Sanjymlar

MICS görkezijisi		Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
3.1		Inçekeseliň garşysyna sanjymlar bilen gurşap almak	Birinji doglan gününe çenli BSŽ waksinasyny alan 12-23 aýlyk çagalaryň göterim paýy	99,9
3.2		Poliomiýelitiň garşysyna sanjymlar bilen gurşap almak	Birinji doglan gününe çenli Polio sanjymynyň üçinji dozasyny (Polio-3) alan 12-23 aýlyk çagalaryň göterim paýy	97,9
3.3		Gökbogmanyň, difteriýanyň we bürmäniň ((A)GDB) garşysyna sanjymlar bilen gurşap almak	Birinji doglan gününe çenli (A)GDB sanjymynyň üç dozasyny ((A)GDB-3) alan 12-23 aýlyk çagalaryň göterim paýy	98,0
3.4	**MÖM 4.3**	Gyzamygyň garşysyna sanjymlar bilen gurşap almak	Ikinji doglan gününe çenli gyzamygyň garşysyna sanjym alan 24-35 aýlyk çagalaryň göterim paýy	99,3
3.5		B gepatitiň garşysyna sanjymlar bilen gurşap almak	Birinji doglan gününe çenli B gepatitiň (GepB-3[7]) garşysyna sanjymyň üçünji dozasyny[7] alan 12-23 aýlyk çagalaryň paýy	98,0
3.6		B (Hib) görnüşli gemofil infeksiýanyň garşysyna sanjymlar bilen gurşap almak	Birinji doglan gününe çenli Hib sanjymynyň üçünji dozasyny (Hib-3) alan 12-23 aýlyk çagalaryň göterim paýy	98,0
3.8		Sanjymlar bilen doly gurşap almak	Birinji doglan gününe çenli (gyzamyk–ikinji doglan gününe çenli) sanjymlaryň, milli senenamasynda maslahatyna görä, ähli[8] sanjymlary alan 24-35 aýlyk çagalaryň göterm paýy	95,3

[7] Milli senenama laýyklykda, GepB-4 degişli, sebäbi Türkmenistanda doglandaky dozasy GepB-1 diýip bellenilýär.
[8] Sanjym bilen doly gurşap almaklyk aşakdakylary öz içine alýar: 12 aýlyga çenli – BSŽ-niň bir sanjym dozasy; Polionyň we GepB-yň dört sanjym dozasy (doglanda bir doza hem-de 1-3 dozalar) we (A)GDB-nyň we Hib-yň üç sanjym dozasy. 24 aýlyga çenli gyzamygyň garşysyna bir sanjym dozasy edilýär (MMR-ň düzüminde).

2 grafik: Ömrüniň ilkinji ýylynyň dowamyndaky sanjymlar (gyzamygyň garşysyna–ömrüniň ilkinji iki ýylynyň dowamynda), Türkmenistan, 2015-2016

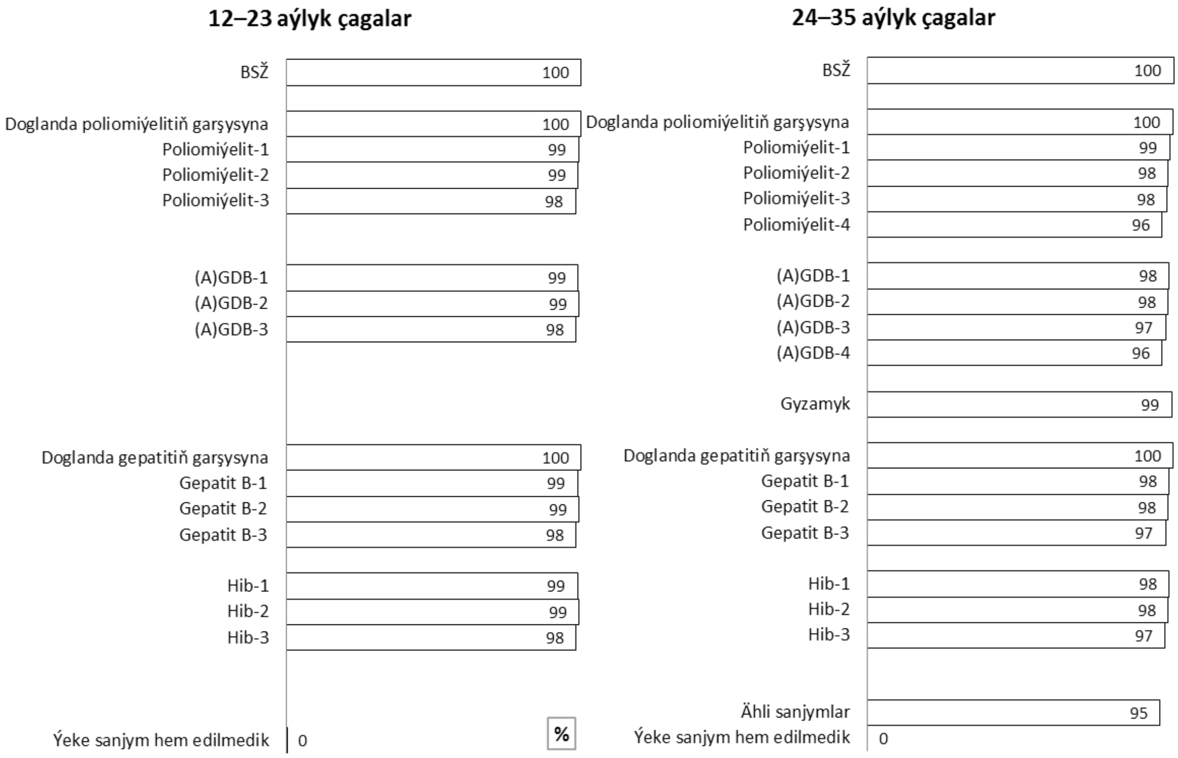

Bellik: Polio-4 we (A)GDB-4 busterli doza, sanjym bilen doly gurşap almaklyk girizilmedi.

Içgeçme

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
-	Içgeçmeli (diareýa) çagalar	Soňky iki hepdäniň dowamynda içgeçme bilen kesellän 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy	1,9
3.10	Içgeçme sebäbi bilen lukmançylyk kömek üçin ýüz tutmak	Soňky iki hepdäniň dowamynda içgeçme bilen kesellän maslahat ýa-da bejergi almak üçin lukmançylyk edaralaryna ýa-da lukmana ýüz tutulan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy	51,4
3.11	Içgeçmäni peroral regidratasiýa ergini (PRE) we sink bilen bejermek	Soňky iki hepdäniň dowamynda içgeçme bilen kesellän we PRE we sink alan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy	6,6
3.S1[9]	Iýmitlandirmegi dowam etdirmek bilen içgeçmäni peroral regidratasiýa terapiýa (PRT) bilen bejermek[10]	Soňky iki hepdäniň dowamynda içgeçme bilen kesellän we PRT alan (peroral regidratasiýa erginini ýasamak üçin deslapky gaplanan garyndy (PRE) ýa-da uly gowrümde suwuklyk) we içgeçme wagtynda iýmitlenmegi dowam etdiren 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy	39,4

[9] #.S# belgili görkeziji bu soraşmada MICS5-iň global sowalnamasynyň bölegi bolmadyk ýa-da MICS5-iň global meýilnama tabulýasiýasyna girizilmedik standart däl hasaplamak ýoly arkaly, standart däl modulyň ýa-da soragyň girizilmegi arkaly hasaplanandygyny aňladýar.

[10] Bu MICS 3.12 görkezijisi bilen deňeşdirmek mümkin "bu barlaga häsiýetli bolan görkezij – Peroral regidtrasiýa terapiýasy (PRT) içgeçme döwründe iýmitlendirmegi dowam etdirmek bilen", Türkmenistanda taýýarlanan teklip edilýän suwuklygy hasap etmezden, esasy çemeleşmäniň bir bölegi hökmünde.

Ýiti respirator ýokanç keselleriň (ÝRÝK) alamaty

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
-	Ýiti respirator ýokanç keselleriniň alamaty bolan çagalar (ÝRÝK)	Soňky iki hepdäniň dowamynda ÝRÝK alamaty bolan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy	0,4
3.13	ÝRÝK alamaty bolan çagalara lukmançylyk kömek üçin ýüz tutulmagy	Soňky iki hepdäniň dowamynda ÝRÝK alamaty bolan we olar üçin kömek sorap ýa-da bejergi almak üçin lukmançylyk edaralaryna ýa-da lukmana ýüz tutulan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy	(*)
3.14	ÝRÝK alamaty bolan çagalary antibiotikler bilen bejermek	Soňky iki hepdäniň dowamynda ÝRÝK alamaty bolan we antibiotik alan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy	(*)

(*) Görkezijiler 25-den az bolan ölçelmedik gözegçiliklere esaslanýar.

Ýangyjyň gaty görnüşini peýdalanmak

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
3.15	Iýmit taýýarlamak üçin ýangyjyň gaty görnüşini peýdalanmak	Öý hojalyklarynda iýmit taýýarlamak üçin esasy energiýa çeşmesi hökmünde gaty ýangyjy peýdalanýan öý hojalyklarynyň göterim paýy	0,0

Gyzgynyň ýokary galmagy

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
-	Gyzgyny ýokary çagalar	Soňky iki hepdäniň dowamynda gyzgyny ýokary galan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy	5,6
3.20	Gyzgynyň ýokary galmagy bilen baglanyşykly ýüz tutmalar	Soňky iki hepdäniň dowamynda gyzgynyň ýokary galmagy bilen baglanyşykly kömek sorap ýa-da bejergi almak üçin lukmançylyk edaralaryna ýa-da lukmana ýüz tutulan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy	59,3

SUW ÜPJÜNÇILIGI WE ARASSAÇYLYK

Suw üpjünçiligi we arassaçylyk

MICS görkezijisi		Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
4.1	**MÖM 7.8**	Gowulandyrylan agyz suwy çeşmesiniň ulanylyşy	Gowulandyrylan agyz suwy çeşmesini peýdalanýan öý hojalygynyň agzalarynyň göterim paýy	82,8
4.2		Suwy arassalamak	Gowulandyrylan agyz suwy çeşmesini ulanýan we suwy arassalamagyň degişli usulyny ulanýan öý hojalygynyň agzalarynyň göterim paýy	69,2
4.3	**MÖM 7.9**	Gowulandyrylan arassaçylygyň elýeterliligi	Beýleki adamlar bilen bilelikde ulanylmaýan, gowulandyrylan arassaçylyk-gigiýena serişdelerini ulanýan öý hojalygynyň agzalarynyň sany	98,6
4.4		Çaga nejesatyny howpsuz ýere aýyrmak	Soňky nejesaty howpsuz ýere aýrylan 0-2 ýaşdaky çagalaryň göterim paýy	60,5
4.5		El ýuwmak üçin ýer	El ýuwulýan ýeri, ol ýerde suw we sabyn ýa-da beýleki ýuwujy serişdeleri bar bolan öý hojalyklarynyň göterim paýy	99,4
4.6		Sabynyň barlygy[11]	Sabyny bar bolan öý hojalyklarynyň göterim paýy	99,9

3 grafik: Şäher we oba ilatly ýerlerinde gowulandyrylan agyz suwy çeşmesini we arassaçylygy ulanmak, Türkmenistan, 2015-2016

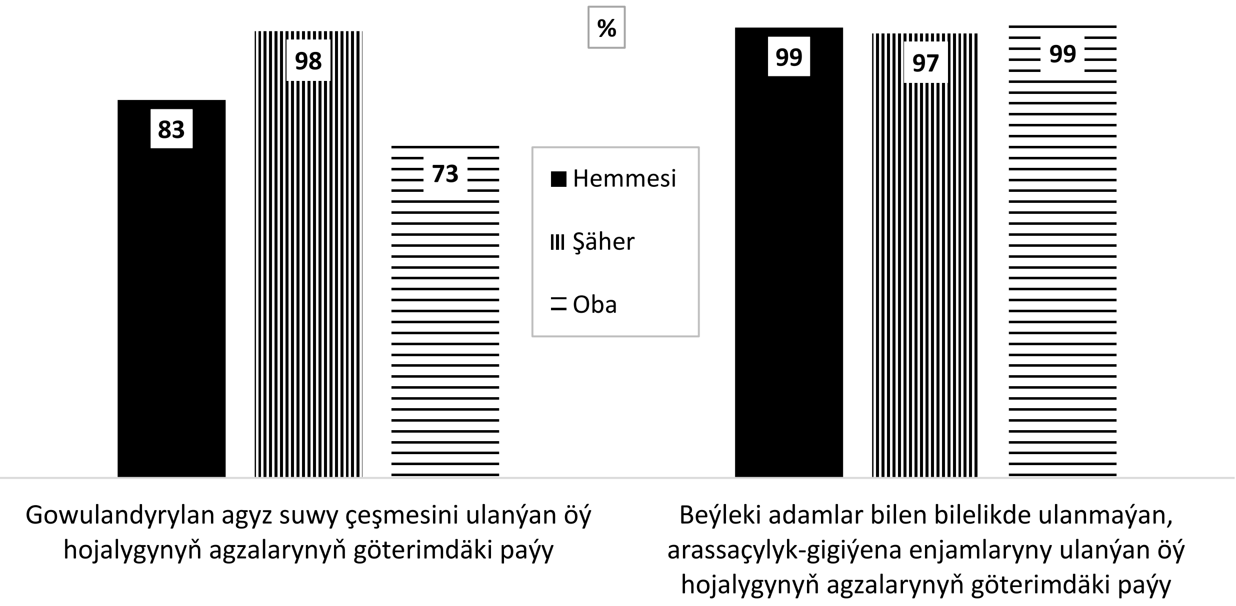

[11] Görkezijiniň ady standart "MICS 4.6 – Sabynyň ýa-da beýleki ýuwujy serişdäniň barlygy" görkezijiden tapawutlanýar, sebäbi kül, palçyk ýa-da çäge ýaly beýleki ýuwujy serişdeler Türkmenistan üçin ulanyp bolarlykly däl.

PEPRODUKTIW SAGLYK

Kontrasepsiýa we kontrasepsiýada talabyň kanagatlanmazlygy

MICS görkezijisi		Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
-		Çaga dogluşynyň jemleýji koeffisiýenti	15-49 ýaşdaky aýallar üçin çaga dogluşynyň jemleýji koeffisiýenti[A]	3,2
5.1	MÖM 5.4	Ýetginjekleriň arasynda çaga dogluşynyň koeffisiýenti	15-19 ýaşdaky aýallar üçin çaga dogluşynyň [A] ýaş boýunça koeffisiýenti	28
5.2		Irki döwürde çaga dogurmak	18 ýaşa çenli azyndan bir sany diri çaga dogran 20-24 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	1,4
5.3	MÖM 5.3	Konterasepsiýanyň giňden ýaýraýyş derejesi	Bellige alnan (alynmadyk) nikada durýan we kontrasepsiýa usullaryndan peýdalanýan (ýa-da ýoldaşy ulanýan) (häzirki zaman ýa-da adaty usul) 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	50,2
5.4	MÖM 5.6	Kontrasepsiýada talabyň kanagatlanmazlygy	Häzirki wagtda bellige alnan (alynmadyk) nikada durýan we çaga dogurmaga ukyply hem-de indiki çagany dogurmaga howlukmaýan ýa-da bar bolan çagalary bilen oňmagy niýetleýän, ýöne häzirki wagtda kontrasepsiýanyň haýsydyr bir usulyndan peýdalanmaýan 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	12,1

[A] Çaga dogluşynyň ýaş topary boýunça koeffisiýenti ozalky geçirilen barlagyň üç ýylynyň dowamynda belli bir topardaky aýallaryň diri dogran çagalarynyň sany 1 000 sany aýala hasaplananda, şol döwür üçin şu topardaky aýallaryň ortaça sanynyň gatnaşygy hökmünde kesgitlenýär. 15-49 ýaşdaky aýallaryň arasynda çaga dogluşynyň ýaş koeffisiýenti, şeýle hem ýetginjekleriň arasynda çaga dogluşynyň koeffisiýenti bolup durýar.

Çaga dogluşynyň jemleýji koeffisiýenti (ÇDJK) 15-49 ýaşdaky aýallaryň bäşýyllyk ýaş toparlary boýunça hasaplanan, çaga dogluşynyň ýaş koeffisiýentini goşmak ýoly arkaly hasaplanylýar, ÇDJK bir aýalyň öz reproduktiw döwrüň dowamynda (50 ýaşa çenli), çaga dogluşynyň häzirki derejesi saklanan halatynda, dogrup biljek çagalarynyň ortaça sanyny aňladýar.

4 grafik: Kontrasepsiýadan peýdalanmak, Türkmenistan, 2015-2016

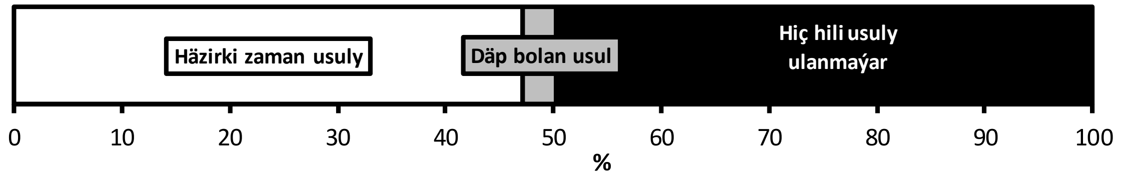

Häzirki zaman usuly	47,1
Zenanlaryň sterilizasiýasy	0,3
Erkekleriň sterilizasiýasy	0,1
Ýatgynyň içine goýulýan spiral	44,0
Sanjymlar	0,3
Tabletkalar	1,0
Erkekleriň prezerwatiwi	1,5

Däp bolan usul	3,1
Döwürleýin saklanmak	0,5
Jyns gatnaşygynyň arasyny kesn	2,6
Beýleki	0,0

Islendik usul	50,2

Hiç hili usuly ulanmaýar	49,8

Enäniň we täze doglan bäbegiň saglygy

MICS görkezijisi		Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
5.5a 5.5b	**MÖM 5.5** **MÖM 5.5**	Dogruma çenli gözegçilik	Soňky iki ýylda diri çaga dogran, soňky göwrelilik wagtynda gözegçilikde bolan we dogrumy diri çaga dogurmak bilen tamamlanan 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy: (a) azyndan bir gezek hünärli lukman işgärleri tarapyndan gözegçilik edilen; (b) azyndan dört gezek islendik lukman işgärleri tarapyndan gözegçilik edilen.	 99,9 96,4
5.6		Dogruma çenli gözegçiligiň mazmuny	Soňky iki ýylyň dowamynda diri çaga dogran we soňky göwreliligi diri çaga dogurmak bilen tamamlanan, göwrelilik döwründe gan basyşy ölçenen, seljerme geçirmek üçin peşewi we gany alnan 15-49 ýaşdaky alýallaryň göterim paýy	99,4
5.S1		Dogruma çenli gözegçilik (USB-ni goşmak bilen)	Soňky iki ýylyň dowamynda diri çaga dogran we soňky göwreliligi diri çaga dogurmak bilen tamamlanan, göwrelilik döwründe gan basyşy ölçenen, seljerme geçirmek üçin peşewi we gany alnan hem-de USB geçirilen 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	97,9
5.7	**MÖM 5.2**	Hünärli lukman işgärleriniň gatnaşmagynda dogrum	Soňky iki ýylda diri çaga dogran, hünärli lukman işgärleriniň gatnaşmagynda soňky dogrumy diri çaga dogurmak bilen tamamlanan 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	100,0
5.8		Lukmançylyk edaralarynda kabul edilen dogrum	Soňky iki ýylda diri çaga dogran, soňky dogrumy lukmançylyk edrasynda bolan 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	99,5
5.9		Kesarew kesimi arkaly dogrum	Soňky iki ýylda soňky dogrumy kesarew kesimi esasynda bolan 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	6,3

Dogrumdan soňky gözegçilik

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
5.10	Dogrumdan soň lukmançylyk edarasynda bolmak	Soňky iki ýylda diri çaga dogrup, dogrumdan soň 12 sagat we ondan köp lukmançylyk edrasynda galan 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	99,8
5.11	Täze doglan bäbegiň ýagdaýyna dogrumdan soňky gözegçilik	Soňky iki ýylda saglyk ýagdaýy saglygy goraýyş edrasynda ýa-da öýde barlanan ýa-da dogrumdan soň birinji iki günüň dowamynda gözegçilik edilen, iň soňky we diri doglan bäbekleriň göterim paýy	99,8
5.12	Enäniň dogrumdan soňky saglyk ýagdaýyna gözegçilik	Saglygy goraýyş edarasyna gelen wagtyndan ýagdaýyna gözegçilik edilen ýa-da dogrumdan soň öýde gözegçilik edilen ýa-da soňky iki ýylda soňky dogrumda diri çaga dograndan soň birinji iki günüň dowamynda gözegçilik edilen 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	99,8

ÇAGALARYŇ ÖSÜŞI

Çagalaryň ösüşi

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
6.1	Irki ýaşda çagalaryň okuw programmasyna gatnaşmagy	Irki ýaşda haýsy bir okuw programmasyna gatnaşýan 36-59 aýlyk çagalaryň göterim paýy	42,8
6.2	Okuwy goldamak	Maşgalanyň uly ýaşly agzalary soňky üç günde okuwa ýa-da mekdebe taýýarlyga ýardam edýän dört we ondan gowrak işleriň görnüşlerine gatnaşan 35-59 aýlyk çagalaryň göterim paýy	94,4
6.3	Kakasy tarapyndan okuwda goldaw berilmegi	Biologik kakasy tarapyndan soňky üç günde okuwa ýa-da mekdebe taýýarlyga ýardam edýän dört we ondan gowrak işleriň görnüşlerine gatnaşan 35-59 aýlyk çagalaryň göterim paýy	14,8
6.4	Okuwy ejesi tarapdan goldamak	Biologik ejesi tarapyndan soňky üç günde okuwa ýa-da mekdebe taýýarlyga ýardam edýän dört we ondan gowrak işleriň görnüşlerine gatnaşan 35-59 aýlyk çagalaryň göterim paýy	80,6
6.5	Çagalar üçin kitaplaryň barlygy	Üç we üçden artyk çagalar üçin kitaby bar bolan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy	48,0
6.6	Oýun üçin predmetleriň barlygy	Oýun üçin iki we ikiden artyk predmetler bilen oýnaýan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy	53,0
6.7	Kemter gözegçilik	Soňky hepdäniň dowamynda iň bolmanda bir gezek ýeke özi öýde galan ýa-da bir sagatdan gowrak 10 ýaşa çenli çaganyň gözegçiliginde galan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy	0,8
6.8	Irki ýaşda çagalaryň ösüşiniň indeksi	Görkezilen dört sany ugruň: okamak we sanamak endigi, fiziki, sosial-emosional we akyl ýetirmek taýdan ösmek öz ýaşyna laýyklykda iň bolmanda azyndan üç sanysyndan ösüşi bolan 36-59 aýlyk çagalaryň göterim paýy.	90,9

SOWATLYLYK WE BILIM

Sowatlylykwe bilim[12, A]

MICS görkezijisi		Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
7.1	**MÖM 2.3**	Ýaş aýallaryň arasynda sowatlylyk derejesi	Gündelik durmuş barada gysgajyk ýönekeý sözlemleri okap bilýän ýa-da orta okuw mekdebine ýa-da bilimiň ýokarrak mekdebine gatnan 15-24 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	99,6
7.2		Mekdebe barmaga taýýarlyk	Geçen ýylda mekdebe çenli bilim edarasyna gatnan başlangyç mekdebiň birinji synpyna gatnaýan okuwçylaryň göterim paýy	44,1
7.3		Başlangyç bilimde tolamagyň arassa koeffisiýenti	Başlangyç mekdebiň birinji synpyna okuwa gidýän ýaşdaky çagalaryň göterim paýy[13]	94,2
7.4	**MÖM 2.1**	Başlangyç mekdebe[A] gatnamagyň arassa koeffisiýenti (düzedilen)	Häzirki wagtda başlangyç ýa-da orta mekdebe gatnaýan orta mekdep ýaşyndaky çagalaryň göterim paýy	98,1
7.5		Orta mekdebe[B] gatnamagyň arassa koeffisiýenti (düzedilen)	Häzirki wagtda orta mekdebe ýa-da bilimiň ýokarrak derejesine gatnaýan orta mekdep ýaşyndaky çagalaryň göterim paýy	98,4
7.6	**MÖM 2.2**	Başlangyç mekdebiň soňky synpyna çenli okan çagalar	Başlangyç mekdebiň birinji synpyna baryp: başlangyç mekdebiň soňky synpyna çenli okan çagalaryň göterim paýy	100,0
7.7		Başlangyç mekdebi tamamlamagyň koeffisiýenti	Başlangyç mekdebiň soňky synpyna gatnaýan çagalaryň sany (ikinji ýyla galdyrylanlardan başga), başlangyç mekdebiň soňky synpyny tamamlaýan çagalaryň sanyna paýlanan (ýaşy başlangyç mekdebiň soňky synpyna laýyk)	102,8
7.8		Orta mekdep derejesine geçmegiň koeffisiýenti	Geçen ýylda başlangyç mekdebiň soňky synpyna gatnan, häzirki okuw ýylynda orta mekdebiň birinji synpyna gatnaýan çagalaryň sany,geçen okuw ýylynda başlangyç mekdebiň soňky synpyna gatnan çagalaryň sanyna bölünen	99,8
7.9	**MÖM 3.1**	Jynslaryň gatnaşygynyň indeksi (başlangyç mekdep)	Gyzlar üçin başlangyç mekdebe gatnamagyň arassa koeffisiýenti (düzedilen), oglanlar üçin başlangyç mekdebe gatnamagyň arassa koeffisiýentine bölünen (düzedilen)	0,99
7.10	**MÖM 3.1**	Jynslaryň gatnaşygynyň indeksi (orta mekdep)	Gyzlar üçin orta mekdebe gatnamagyň arassa koeffisiýenti (düzedilen), oglanlar üçin mekdebe gatnamagyň arassa koeffisiýentine bölünen (düzedilen).	1,00

[A] Maglumatlar 2015/2016-njy okuw ýyllarynda ýygnalyndy.
[B] Başlangyç mekdep 1-3 synplary öz içine alýar.
[C] Orta mekdep 4-11 synplary öz içine alýar.

[12] Bulary ulanmak mümkin bolan halatynda, bilimiň görkezijileri mekdebiň gatnaşygy hakynda habar berlen maglumatlara esaslanýar (okuw ýylynyň dowamynda islendik wagtda), okuwa kabul edilenleriň görkezijisi hökmünde seredilýär.

[13] 2013-nji ýylyň 4-nji maýyndaky Türkmenistanyň "Bilim hakynda" kanunyna laýyklykda, 2013/2014-nji okuw ýylyndan başlap mekdepde okuwa başlamak 6 ýaşda başlanýar (ozal 7 ýaş bolupdy). Bu görkeziji hasaplananda 21 maddanyň 3 bendine laýyklykda, çagalaryň mekdebe öz wagtynda gidişlerini bellige almak maksady bilen çagalaryň ýaşy doglan ýylynyň esasynda hasaplanyldy (aýyny hasaba almazdan).

5 grafik: Jynsy boýunça bölünende bilim görkezijeleri,Türkmenistan, 2015-2016

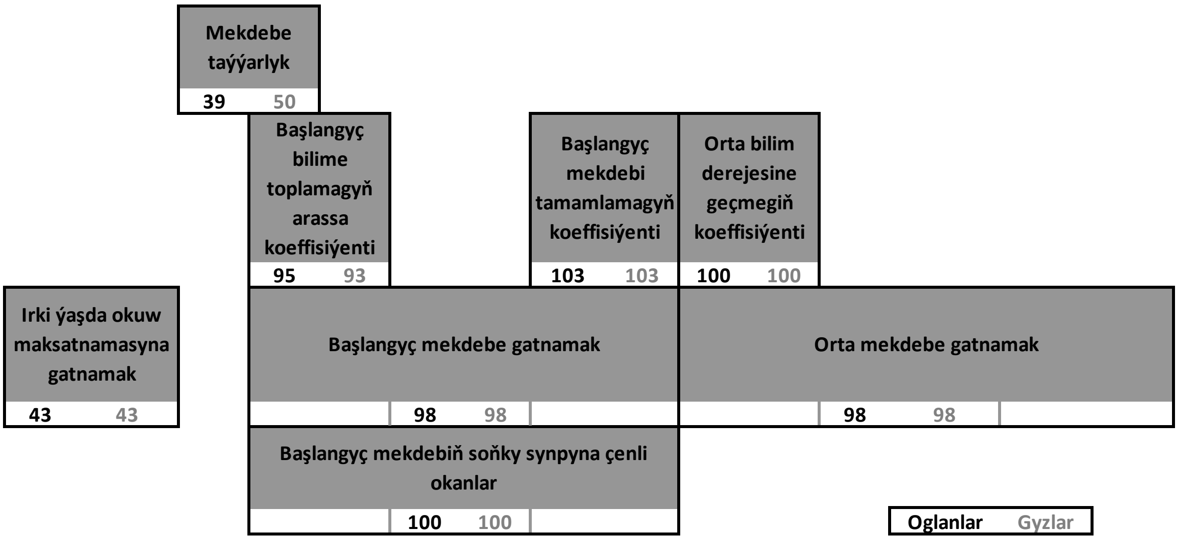

Bellik: Görkezijileriň hemmesi göterimde görkezilýär.

ÇAGALARY GORAMAK

Dogluşy bellige almak

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
8.1	Dogluşy bellige almak	Habar berlişi ýaly dogluşy bellige alnan 5 ýaşa çenli çagalaryň göterim paýy	99,6

Çaga zähmeti

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
8.2	Çaga zähmeti	Çaga zähmetine çekilen 5-17 ýaşdaky çagalaryň göterim paýy[14]	0,3

Ir baglaşylan nika

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
8.4	15 ýaşa çenli nika baglaşmak	15 ýaşy dolmanka ilkinji gezek bellige alnan (alynmadyk) nika baglaşan 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	0,2
8.5	18 ýaşa çenli nika baglaşmak	18 ýaşy dolmanka ilkinji gezek bellige alnan (alynmadyk) nika baglaşan 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	5,9
8.6	Häzirki wagtda bellige alnan (alynmadyk) nikada durýan 15-19 ýaşdaky ýaş aýallar	Häzirki wagtda bellige alnan (alynmadyk) nikada durýan 15-19 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	6,0
8.8a 8.8b	Är-aýalyň arasyndaky ýaş tapawudy	Häzirki wagtda bellige alnan (alynmadyk) nikada duran we äri özünden 10 ýaş we ondan hem uly bolan aýallaryň göterim paýy: (a) 15-19 ýaşdaky aýallaryň arasynda, (b) 20-24 ýaşdaky aýallaryň arasynda	 3,3 2,7

[14] Çaga zähmetine çekilen çagalar diýip kesgitlenilýär: ýaş çäklendirmesiniň ýokarky çaginden çykýan hojalyk işlerine çekilen çagalar; ýaş çäklendirmesiniň ýokarky çaginden çykýan öý hojalygynyň borçlaryna çekilen çagalar; we howply işlere çekilen çagalar.

Öýde güýç ulanylmagyna bolan garaýyş

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
8.12	Öýde güýç ulanylmagyna bolan garaýyş	Aşakdaky sebäpleriň iň bolmanda biri boýunça äriniň öz aýalyny urmaga ýa-da ýençmäge haky bar diýip hasaplaýan 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy: (1) eger aýaly adamsyna aýtman öýden daşary çykan bolsa, (2) eger aýaly çagalary barada alada etmeýän bolsa, (3) eger aýaly adamsyna dil gaýtarsa, (4) eger aýaly äri bilen jynsy gatnaşyk etmekden boýun gaçyrsa, (5) eger aýaly nahary ýaksa	26,3
8.S1	Öýde güýç ulanylmagyna bolan garaýyş (goşmaça ýagdaýlary goşmak bilen)	Aşakdaky sebäpleriň iň bolmanda biri boýunça äriniň öz aýalyny urmaga ýa-da ýençmäge haky bar diýip hasaplaýan 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy: (1) eger aýaly adamsyna aýtman öýden daşary çykan bolsa, (2) eger aýaly çagalary barada alada etmeýän bolsa, (3) eger aýaly adamsyna dil gaýtarsa, (4) eger aýaly äri bilen jynsy gatnaşyk etmekden boýun gaçyrsa, (5) eger aýaly nahary ýaksa,(6) eger oz adamsynyň ene-atasyny sylamaýan bolsa	35,0

Çagalaryň ýaşaýyş şerti

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
8.13	Çagalaryň ýaşaýyş şerti	Öz biologik ene-atasynyň hiç biri bilen ýaşamaýan 0-17 ýaşdaky çagalaryň göterim paýy	1,2
8.14	Ene-atasynyň biri ýa-da ikisi hem ölen çagalaryň paýy	Biologik ene-atasynyň biri ýa-da ikisi hem ölen 0-17 ýaşdaky çagalaryň göterim paýy	3,5
8.15	Azyndan ene-atasynyň biri daşary ýurtlarda ýaşaýan çagalar	Azyndan biologik ene-atasynyň biri daşary ýurtlarda ýaşaýan 0-17 ýaşdaky çagalaryň göterim paýy	0,9

AIW/SPID

AIW/SPID barada habardarlyk we gatnaşyk

MICS görkezijisi		Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
-		SPID barada eşidenleriň paýy	SPID barada eşiden 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim hasaby	80,7
9.1	**MÖM 6.3**	AIW-den goranmak hakynda düşünjesi bar bolan ýaş aýallar	Jyns gatnaşygy arkaly[15] geçýän AIW-den goranmagyň usullaryny dogry aýtmagy we AIW-iň geçmegi barada has giň ýaýran ýalňyş pikiri ýalana çykarmagy başarýan[16] 15-24 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	25,4
9.2		Eneden çaga AIW-iň geçmegi barada düşünjesi barlar	Eneden çaga AIW-iň geçiş usulynyň üçüsini[17] hem dogry aýtmagy başaran 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	65,3
9.3		AIW/SPID-i bar bolan adamlara tolerant gatnaşygy	AIW keseli[18] bilen ýaşaýan adamlara ähli 4 sorag boýunça tolerant gatnaşygyny bildirýän 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	1,0

AIW barlagynyň testi

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
9.4	AIW-iň testinden nirede geçmelidigini bilýän aýallar	AIW-iň testinden nirede geçmelidigini bilýändigini tassyklaýan 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	64,1
9.5	AIW-iň testinden geçen we onuň netijesini alan aýallar	Soňky 12 aýyň dowamynda AIW-iň testinden geçen we onuň netijesini alan 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	10,3
9.7	Dogruma çenli gözegçilik döwründe AIW maslahaty bilen gurşap almak	Soňky iki ýylda diri çaga dogran, göwrelilik döwründe hünärli lukman işgärleriniň gözegçiliginde bolan we ýakyň wagtda çaga dogran hem-de dogruma çenli gözegçilik döwründe AIW-maslahatyny alan 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	74,6
9.8	Dogruma çenli gözegçilik döwründe AIW-maslahaty bilen gurşap almak	Soňky iki ýylda diri çaga dogran we dogruma çenli gözegçilikde olara AIW-iň testini geçmeklik hödürlenen we razylçylygyny beren hem-de onuň netijesini alan 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	55,6

Ýetimler

MICS görkezijisi		Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
9.16	**MÖM 6.4**	Ýetimler mekdebine gatnaýanlaryň ýetim dälleriň mekdebine gatnaýanlara bolan gatnaşygy	Ene-atalary diri we ene-atasynyň biri ýa-da ikisi bilen bile ýaşaýan 10-14 ýaşdaky mekdebe gatnaýan çagalar bilen ene-atasynyň ikisini hem ýitiren 10-14 ýaşdaky çagalaryň bölünen paýy	(*)

(*) Görkezijiler 25-den az bolan ölçelmedik gözegçiliklere esaslanýar.

[15] Prezerwatiwleri ulanmak we infeksiýasy bolmadyk bir sany ynamdar jyns hyzmatdaşynyň bar bolmagy.

[16] Görkeziji hasaplananda AIW-iň ýokuşmagyna degişli iki sany has giň ýaýran nädogry düşünje şu barlagyň netijeleri boýunça kesgitlenildi we AIW-iň ýokuşmagy boýunça indikator hasaplamasyna girizildi: i) çybyn çakmagy netijesinde we ii) AIW keselli adam bilen ogşaşylanda.

[17] Göwrelilik, dogrum we göwüsden iýmitlendirş mahalynda geçişi.

[18] AIW-infeksiýaly, ýöne SPID bilen keselli bolmadyk mugallyma mekdepde işlemäge rugsat bermeli diýip hasaplaýan adamlar (1), AIW-infeksiýaly satyjydan ter gök önümleri satyn alanlar (2), eger maşgala agzalarynyň haýsydyr biri AIW-infeksiýasy bilen kesellese ýaşyryn saklamajaklar (3) we SPID bilen kesellän maşgala agzalaryna ideg etmäge taýynlar (4).

KÖPÇÜLIKLEÝIN HABAR BERIŞ SERIŞDELERINIŇ WE MAGLUMAT/KOMMUNIKASIÝA SERIŞDELERI TEHNOLOGIÝASYNYŇ ELÝETERLILIGI

Köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň elýeterliligi

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
10.1	Köpçülikleýin habar beriş serişdeleriniň elýeterliligi	Azyndan hepdede bir gezek gazet ýa-da zurnal okaýan, radio diňleýän we telewizora tomaşa edýän 15-49 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	20,7

Maglumat/kommunikasiýa serişdeleri tehnologiýasyndan peýdalanmak

MICS görkezijisi	Görkezijiniň ady	Beýany	Möçberi
10.2	Kompýuterden peýdalanmak	Soňky 12 aýda kompýuterden peýdalanan 15-24 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	57,5
10.3	Internetden peýdalanmak	Soňky 12 aýda Internetden peýdalanan 15-24 ýaşdaky aýallaryň göterim paýy	39,3